

Dkt. John Oswalt, Wafalme, Kipindi cha 29, Sehemu 2 Wafalme 22-23, Sehemu ya 1

© 2024 John Oswalt na Ted Hildebrandt

Wiki iliyopita tuliona jinsi mwamba ulivyoundwa kwa ajili ya umbo la miaka ya mwisho ya Yuda. Wiki hii tunaona wakati wa matumaini. Matumaini ambayo kwa bahati mbaya yalizimwa, lakini hata hivyo wakati mmoja.

Na tunataka kufikiria kuhusu umuhimu wa wakati huo kwa muda mrefu katika siku zijazo. Kama historia inavyosema, Yosia aliingia kwenye kiti cha enzi akiwa mvulana, mwenye umri wa miaka 8, na akatawala kuanzia 641 hadi 609 KK, lakini alikuwa na umri wa miaka 39 tu alipokufa. Mazingira ya kifo chake hayako wazi sana.

Kinachoendelea tangu mwanzo wa utawala wake hadi wakati wa kifo chake ni kuanguka kwa ghafla kwa Milki ya Ashuru. Mfalme wa mwisho muhimu alikuwa mtu aliyetitwa Ashurbanipali, na alitawala kwa miaka 40 hivi. Na inaonekana kwamba katika miaka hiyo 40, labda walianza kupumzika kwa sababu walikuwa wameitaka Misri, angalau kwa muda, na walikuwa wamefikia malengo yao yote, lakini mambo yalikuwa yameharibika waziwazi.

Alipokufa mwaka wa 629, kila kitu kilianguka tu kuanzia hapo na kuendelea. Ndani ya miaka 20, majeshi ya mwisho ya Ashuru yalikuwa yamesukumwa kwenye Mto Frati na yalikuwa yakipigania maisha yao. Mnamo mwaka wa 609, farao wa Misri, kwa sababu ambazo hatujui kikamilifu, aliamua kwenda kaskazini na kuona kama angeweza kuwasaidia Waashuri. Watu wengi wanaamini kwamba alichokuwa akitarajia ni kuweka taifa dhaifu la Waashuri kati yake na Babeli, na labda ndivyo ilivyokuwa ikiendelea.

Lakini kwenye Kivuko cha Megido, njia nyembamba ambapo unatoka kwenye barabara ya pwani kupitia, tena kutoka kwa mtazamo wako, kupitia safu ya milima inayoenea hadi Mlima Karmeli, sehemu ya kukatisha tamaa kwenye barabara kuu kutoka Misri hadi Babeli, Yosia alijaribu kuwazuia Wamisri. Sasa, inavutia kwamba katika Mambo ya Nyakati, Farao anazungumza kwa niaba ya Mungu na kusema, Ninamtumikia Yahweh, na ukipigana nami, utakuwa unapigana na Yahweh. Na Yosia hakisikiliza.

Sasa, nadhani sehemu ya sababu hakisikiliza ni kwa sababu alikuwa na uhakika kabisa kwamba Farao hakujua alichokuwa akizungumzia. Lakini kwa vyovyote vile, Yosia aliuawa. Na kwa hivyo, kile ambacho kingekuwa, tunaweza kufikiria, kama angeishi miaka mingine 20, lakini kwa kweli, mageuzi aliyoyaanzisha yalifikia kikomo cha ghafla.

Na alikuwa na wana watatu baada yake kwenye kiti cha enzi. Mkubwa zaidi, tunafikiri, alikuwa Yehoyakimu, ambaye alikuwa na umri wa miaka 25. Ndugu yake wa pili alikuwa Yehoahazi, ambaye alikuwa na umri wa miaka 23.

Watu walimweka Yehoahazi kwenye kiti cha enzi. Labda alikuwa mpinzani wa Misri; hatujui. Lakini kwa sababu fulani, walimchagua badala ya kaka yake mkubwa, Yehoyakimu.

Naam, Wamisri walimkamata baada ya miezi mitatu tu na kumpeleka Misri na kumweka Yehoyakimu kwenye kiti cha enzi, kaka mkubwa. Naam, alijiua mara moja kwa Misri. Kama Biblia inavyotambua, Misri ilikuwa imeweka kodi kubwa kwa Yuda na Yehoyakimu akaendelea na kuikusanya, akiwatoza kodi matajiri.

Hiyo ilikuwa mwaka 609. Naam, msaada wa Farao kwa Waashuri haukuwafaa, na Wababeli walishinda jeshi.

Na miaka michache baadaye, mwaka wa 605, Nebukadneza akapita, na Yehoyakimu akabadilisha farasi. Aliwaacha Wamisri na kuwa kibaraka wa Babeli. Lakini mwaka wa 601, Nebukadneza alishindwa katika mipaka ya Misri.

Ilikuwa kama mshangao kwa kila mtu, akiwemo yeye. Alirudisha majeshi yake Babeli ili kujipanga upya. Inavyoonekana, Yehoyakimu aliona nafasi yake na akaamua kuasi.

Baada ya hapo, huku Wababeli wakiwa wamerudi nyuma, ni wazi kwamba maandishi ya Biblia yanazungumzia wavamizi. Hakika inaonekana kana kwamba mambo yalikuwa yameanguka bila nguvu kubwa katika eneo hilo. Na hivyo, Yerusalemu ilikabiliwa na mashambulizi haya yote.

Lakini Nebukadreza alikuwa akipanda, na Misri ilikuwa ikianguka. Nebukadreza aliweza kujikusanya tena na kurudi. Na wakati mwingine, hatujui hasa ni lini, labda mwaka wa 599, Wababiloni walirudi.

Na mwaka wa 598, Yehoyakimu alikufa. Hatujui ni kwa nini. Wafalme na Mambo ya Nyakati hawakubaliani.

Mambo ya Nyakati yanasema alikufa akiwa kifungoni Babeli. Na Wafalme hawajui lolote kuhusu hilo. Kwa hivyo, ni kama fumbo tu.

Nadhani mji ulikuwa umezingirwa. Ni wazi kulikuwa na tauni. Kulikuwa na njaa.

Kulikuwa na machafuko ya jumla. Nadhani huenda hawajui hasa kilichompata Yehoyakimu. Lakini alikufa.

Mwanawe, Yehoyakimu, mwenye umri wa miaka 18, alikuja kwenye kiti cha enzi na mara moja akajisalimisha. Alikuwa kwenye kiti cha enzi tena, kama mjomba wake alivyokuwa miezi mitatu iliyopita. Na familia nzima, familia nzima ya kifalme, ilichukuliwa mateka huko Babeli.

Na hivyo basi, mwana nambari tatu anakuja kwenye kiti cha enzi. Jina lake lilikuwa Matania. Na hatujui ni kwa nini, lakini Nebukadreza alibadilisha jina lake kuwa Sedekia.

Kwa hivyo, kuna mwana namba moja wa Yosia. Kuna mwana namba mbili. Na kuna mwana namba tatu.

Biblia haimwoni kamwe Sedekia kama mfalme halali. Alikuwa mtumishi wa Wababeli. Wababeli walimweka kwenye kiti cha enzi.

Na kwa hivyo Yehoyakimu ni mkosoaji. Tutazungumzia hilo wiki ijayo. Na Sedekia alikuwa mtu aliyetawala kwa nguzo.

Vyovyote vile upepo ulivyokuwa ukivuma, ndivyo alivyokuwa akipendelea. Na hatimaye, alivunja agano lake na Nebukadreza. Na mnamo 589, kuzingirwa kuliaza Januari.

Hapana, itakuwa 88. Hapana, nadhani ni 89. Hebu tuone.

Ilianza Januari. Na mnamo 586, mnamo Julai, jiji lilianguka. Kwa hivyo hiyo ndiyo historia ya haya yote ambayo yanatokea baada ya Yosia.

Lakini ili kukupa ufahamu wa tunakoelekea hasa wiki ijayo. Sawa, kutafuta Torati. Angalia kile kinachosemwa kuhusu Yosia katika mstari wa pili wa sura ya 22.

Alifanya yaliyo mema machoni pa Bwana. Hilo ni jambo la kawaida kabisa. Lakini sasa, kinachofuata sivyo.

Alifuata njia za baba yake, Daudi, kabisa, bila kugeuka upande wa kulia au wa kushoto. Hilo si jambo la kawaida. Hilo linasema mengi kumhusu kuliko tulivyoona hata wafalme bora wa awali, ambao wangekuwa Hezekia na Asa.

Kwa hivyo ni wazi kwamba, kijana huyu mwenye uzushi mwingi sana, ningesema ni mzushi, lakini babu na baba mwasi, hata hivyo, walikuwa wamesikiliza kwa makini sana. Na hafanyi tu jambo sahihi, lakini kwa mujibu wa kile tunachoambiwa kuhusu Daudi, alikuwa kwa moyo wote kwa ajili ya Mungu. Hakuna moyo uliogawanyika hapa.

Yeye ni mtu wa Mungu, kuanzia juu hadi chini. Sasa, ni dhahiri kwamba hajui Biblia. Anachojua ni dhahiri kwa mapokeo, kwa mafundisho ya mdomo, na kwa maneno ya mdomo kwa sababu hekalu liko katika fujo.

Mstari wa nne na wa tano. Nenda kwa Hilikia, kuhani mkuu, ukamweke tayari fedha zilizoletwa hekaluni mwa Bwana, ambazo walinzi wa mlango wamezikusanya kutoka kwa watu, uzikabidhi kwa watu waliowekwa kusimamia kazi ya hekalu.

Waambie hawa watu walipe wafanyakazi wanaotengeneza hekalu la Bwana. Sasa, unadhani kwa nini hekalu lilihitaji kutengenezwa? Naam, halijaharibiwa bado. Mtangulizi wake alikuwa nani? Manase, ndiyo.

Miaka 52 ya ufisadi. Na nadhani kuna jambo lingine linaloendelea hapa. Miaka iliyopita, nilitembelea hekalu la Kihindu karibu na Mound, West Virginia.

Ndiyo, Mound, West Virginia. Kundi la Wahindu lilikuwa limenunua shamba kubwa, na kwa hivyo mchungaji ambaye nilikuwa nikiishi naye, akifanya mikutano, alisema, unahitaji kuona hili. Kwa hivyo, alinipeleka ng'ambo ya Mto Ohio. Tulikuwa Ohio.

Shamba lilikuwa na fujo, jambo ambalo lalinivutia. Hatimaye, tulifika hekaluni. Naam, hekalu lilikuwa zuri sana.

Rangi zote za upinde wa mvua na kila kitu kingine. Kisha tukaendesha gari nyuma yake. Yote yalikuwa kama sehemu ya mbele.

Sasa, kwa nini iwe hivyo? Na ninapendekeza jibu ni kwa sababu upagani hauamini kwamba ulimwengu huu ni halisi. Ulimwengu huu ni kivuli tu. Kwa hivyo, si tu kwamba Manase hangeendelea na hekalu kwa sababu lilikuwa hekalu la Yahweh, na hakuwa na nia yoyote ndani yake, lakini pia naamini kukubali kwake kimsingi mtazamo wa ulimwengu wa kipagani kungeliathiri.

Ukiamini ulimwengu huu ni halisi, basi kutunza ulimwengu huu ni muhimu. Kudumisha kile kilicho nacho ulimwengu huu kwa ajili ya Mungu, si kwa ajili ya ulimwengu, si kwa ajili yetu, bali kwa ajili ya Mungu. Na hivyo, umakini ambao Sulemani aliutoa kwa hekalu miaka hiyo yote iliyopita ulikuwa alama ya theolojia yake.

Huu ndio ulimwengu halisi ambao Mungu ametupa. Ni ulimwengu halisi ambapo ametuweka kuwa msimamizi wetu. Na tunapaswa kuudumisha katika kiwango cha juu zaidi.

Kwa hivyo, hekalu liko katika hali mbaya. Kama tutakavyoona baada ya muda mfupi, limejaa mambo ya kipagani. Na kwa hivyo wafanyakazi wameteuliwa.

Sasa, nataka uangalie mstari wa 7. Hawahitaji kutoa hesabu ya pesa walizokabidhiwa kwa sababu ni waaminifu katika shughuli zao. Hiyo ni nukuu ya moja kwa moja ya kile kilichosemwa kuhusu wajenzi waliokuwa wakifanya kazi chini ya Yoashi karne moja mapema. Nashangaa kwa nini mmenisikia nikisema hapo awali; Biblia inaposema, ni kwa sababu kuna umuhimu fulani hapo.

Kuna umuhimu fulani ambao Roho Mtakatifu anataka tuufikie. Tena, nadhani unahusiana na jambo hili. Yaani, agizo la Mungu linadhania uadilifu ambao maneno na tabia zetu zinalingana.

Kuna uhalisia katika maneno yetu unaolingana na uhalisia wa tabia zetu. Tena, ikiwa ulimwengu huu ni kivuli, na unafanya mila za kichawi ili kuufanya ulimwengu halisi ufanye unachotaka, basi ulimwengu huu hauna maana sana. Na unachosema na ulicho nacho katika ulimwengu huu hakina maana sana.

Kinachojalisha ni kama unafanya mila ipasavyo, kama unafanya uchawi ipasavyo. Lakini wewe ni nani, kama maneno yako na tabia yako vinalingana, na hilo lina uhusiano gani na chochote? Nadhani hilo ndilo linaloendelea. Katika kazi ya hekalu halisi, uadilifu ni muhimu.

Wanaenda pamoja. Sasa, kuhani mkuu anakipata kitabu hicho na anakitambua, kwamba ni kitabu cha Torati. Lakini anakimpa mwandishi au labda mwandishi.

Nina NIV hapa. Inamwita katibu. Nadhani ni mwandishi zaidi, mwandishi.

Na mwandishi, Shafani, anamletea Yosia na kusema, Hilkia, kuhani, amenipa kitabu. Tena, najiuliza kama hilo ni muhimu. Hilkia, kuhani mkuu, anatambua hili kama Torati.

Shafani, lakini hilo halina umuhimu wowote kwa Shafani. Ni kitabu tu, kitabu kingine tu. Nadhani hiki kinasema kwamba mbali na watu wa dini, ni kitabu tu.

Nadhani inarejelea kupoteza ufahamu wa neno la Mungu kama kitu kinachotokea miongoni mwetu—kitabu tu.

Kama sijui chochote kuihusu, haijalishi sana. Sasa swali ni, inawezaje kupotea? Kama ninavyosema nyuma, wasomi wengi wa leo, katika wasomi wa Agano la Kale, watasema hilo haliwezekani. Halikupotea.

Iliundwa wakati huu. Yereimia ananukuu mengi kutoka katika kitabu hicho, na nukuu zake zote ni kutoka Kumbukumbu la Torati. Kwa hivyo, pendekezo ni kwamba ni kitabu cha Kumbukumbu la Torati kilichopatikana, na hoja ni kwamba kundi la kinabii lilikuwa likikua, na walikuwa na wasiwasi sana kuhusu upagani wa Israeli na walikuwa wanaanza kufikiria kuhusu imani hii ya Mungu mmoja na tabia hii ya Yahweh ambayo

baadhi ya watu walikuwa wakiabudu na wakaamua kwamba tunapaswa kuwanyoosha watu hawa.

Kwa hivyo, waligundua kwamba hekalu lilikuwa linatengenezwa. Kwa hivyo, waliandika kitabu na kukiweka ndani ili kipatikane kana kwamba Musa ndiye aliyekiandika. Nawaambia, hiyo ndiyo maoni ya wengi miongoni mwa wasomi wa Agano la Kale leo.

Kwa hivyo inawezaje kupotea? Vyovyote vile, unawezaje kupoteza Katiba ya Marekani? Unafikiri nini? Sawa, labda hakukuwa na nakala nyingi. Walikuwa wameacha kuifundisha na kuisoma. Ndiyo, nadhani hiyo ni sawa kabisa.

Katika aina hiyo ya jamii ambapo hakuna uandishi mwingi, kulikuwa na uandishi mwingi kuliko baadhi ya watu wanavyotaka kukubali, lakini si sana, ambapo mila ya mdomo ilikuwa jambo kuu hata hivyo, kwa hivyo nadhani ilikuwa imepotea katika vitendo hata kabla ya Manase na wakati wa miaka hiyo 55 ya Manase na Amoni, ilipotea kwa kweli. Acha niseme jambo moja zaidi kuhusu maoni ya wasomi hapa. Kuna wale leo ambao watasema, vema, walijua. Watu walijua haikuandikwa na Musa.

Walikubali aina hiyo ya kitu, na uliathiri mafundisho yako kwa kuweka jina la mtu mzee ambaye watu wangemkumbuka kwa heshima, lakini kila mtu alielewa. Ambayo nasema kwa heshima hogwash, moja ya alama za bandia, yaani, vitabu ambavyo haviko katika orodha yetu, katika mkusanyiko wetu wa kawaida, vimeandikwa wazi na mtu mwingine isipokuwa wao. Kwa maneno mengine, vitabu havikuingia katika orodha ikiwa mtu yeyote angekuwa na shaka kwamba ndivyo walivyodai.

Kwa hivyo, angalau mwanafunzi mmoja wa Agano la Kale anasisitiza kwamba, kwa kweli, ni bora uamini kitabu hicho. Ikiwa kitabu kinasema kiliandikwa na Musa, hilo linatosha kwangu. Hilo linatosha kwangu.

Kwa hivyo, angalia jinsi Yosia alivyoitikia. Mfalme aliposikia maneno ya Kitabu cha Sheria, cha kufurahisha ni kwamba, alitambua yalitoka wapi; akararua mavazi yake. Akampa Hilikia kuhani, Ahikamu, mwana wa Shafani, Akbori, mwana wa Mikaya, Shafani, mwandishi, na Isaya, mtumishi wa mfalme.

Nendeni mkamwulize Bwana kwa ajili yangu na kwa ajili ya watu na Yuda wote kuhusu yaliyoandikwa katika kitabu hiki ambacho kimepatikana. Kwa nini aliitikia hivyo? Hakusema chochote kuhusu mtu mwingine yeyote kuitikia hivyo. Hilikia, kuhani mkuu, haonekani kuitikia hivyo.

Alirarua mavazi yake. Unafikiri kwa nini aliitikia hivyo? Aliamini kile kilichosemwa na tulisema nini kuhusu tabia yake hapo awali? Ndiyo, ndiyo. Hata kama labda hakujua

maandishi yaliyoandikwa, alimjua Yahweh na alijua Yahweh alikuwaje na sasa Scott mkuu, hiki hapa kitabu kilichoongozwa na Yahweh na angalia kile kinachosemwa.

Kwa maneno mengine, alikuwa tayari kujibu. Alikuwa na moyo uliokuwa tayari kujibu. Na nadhani hapo ndipo, katika sehemu hii, ningesema neno hilo ni kwa ajili yako na mimi.

Je, moyo wangu ni mpole kwa Bwana? Je, moyo wangu uko wazi kwa yote ambayo anaweza kuwa akisema? Au ninajijengea ukuta wa kunilinda kutokana na mawazo yasiyofurahisha kutoka kwa Mungu? Au ninasema, Bwana, nataka neno lako. Nataka ukweli wako. Nataka mapenzi yako chochote kile.